

Oponentský posudek diplomové práce Bc. Květy Trávníčkové „Mechanismus regulace aktivace ligandů EGF receptoru prostřednictvím intramembránové pseudoproteasy iRhom a metaloproteasy ADAM17“.

Diplomová práce Bc. Květy Trávníčkové byla vypracována na Ústavu organické chemie a biochemie AV ČR pod odborným vedením Ing. Kvida Stříšovského, PhD. V diplomové práci se Květa Trávníčková zabývala intramembránovými proteázami z rodiny rhomboidů, zejména pak enzymově deficientní pseudoproteázou iRhom2. Autorka se soustředila na určení vlivu iRhom2 na množství prekurzorů ligandů pro receptor vázající EGF. Pomocí experimentů s tranzientně exprimovanými proteiny autorka ukázala, že iRhom2 snižuje produkci EGF aTGF α . Použití aktivních i neaktivních forem příbuzných proteáz RHBDL2 a RHBDL4 ukázalo, že sledovaný jev zprostředkovávají pouze enzymově neaktivní formy proteáz. Velmi zajímavým a nečekaným se pak jeví zjištění, že iRhom2 může ovlivňovat nejen ligandy pro EGFR, ale i některé další transmembránové proteiny.

Předkládaná diplomová práce je psána v anglickém jazyce a drží se zavedeného členění na kapitoly *Abstract/Abstrakt, Introduction, Aims of the thesis, Material and Methods, Results, Discussion* a *Conclusion*. Závěrečná část pak obsahuje přehled literatury.

Kapitola *Introduction* je přehledná, dostatečně detailní a pokud mohu soudit, tak informace jsou aktuální. Kapitola pokrývá velmi širokou oblast, od mechanismů podílejících se na produkci ligandů pro receptor pro epidermální růstový faktor, přes funkci ADAM proteáz v tomto procesu až po evoluční a funkční vzhled do pseudoproteáz iRhom. Autorka prokazuje široký rozhled, zpracovala značné množství literatury (~160 citací) a na základě těchto informací pak jasně definuje cíle práce (*Aims of the thesis*).

Kapitola *Materials and Methods* obsahuje seznam reagentů a popisy metodických postupů používaných v práci.

V kapitole *Results* autorka prezentuje 14 obrázků, z nichž každý ukazuje výsledky imunoblotů (pravděpodobně ze dvou nezávislých experimentů, s výjimkou Obr. 4.11 a 4.14) a jejich kvantifikaci. Prezentace dosažených výsledků je přehledná a srozumitelná, i když poměrně strohá. Z mého pohledu je nezvyklé, že v této kapitole je nejprve uveden text popisující výsledky a obrázky jsou poté *en bloc* vloženy za text, což nutí čtenáře více listovat diplomovou prací.

V kapitole *Discussion* autorka nejen shrnuje dosažené výsledky, ale také předkládá alternativní metodické postupy a pracovní hypotézy, které pomáhají vysvětlit nesnadno interpretovatelné výsledky. Tato část je zpracována velmi dobře a její závěry jsou logické a podpořené poznatky z literatury. Domnívám se ale, že by textu však prospělo rozdělení na více podkapitol a vložení závěrečného obrázku, který by sumarizoval regulační vlastnosti pseudoproteáz iRhom.

Po jazykové stránce je disertační práce jako celek perfektně zpracována, je bez překlepů a bez stylistických neobratností. Kromě formální stránky je práce pečlivě zpracována i z hlediska srozumitelnosti textu a čtivosti, čemuž pomáhá i vhodné doplnění schematickými obrázky, které umožňují snadnou orientaci v textu. Díky pečlivému zpracování je diplomová práce čtivá a na mnoha místech i poučná. Ojediněle jsou opomenuty některé informace, např. v textu není zmíněna předpovězená molekulová hmotnost iRhom2, pouze na str. 32 autorka uvádí, že exprimovaný iRhom2 vykazuje „different molecular weights than expected“. Druhá připomínka se týká použitého názvosloví. V textu jsou často zmiňovány proteiny rhomboid2 a rhomboid4.

Domnívám se, že pro přesnost by bylo vhodné tyto protein také zmínit v kontextu systematického názvosloví (RHBDL2, popř. RHBDD1/ RHBDL4).

Diplomová práce Bc. Trávníčkové reflektuje snahu porozumět funkci poměrně málo pochopených pseudoproteáz iRhom v rámci tak složitého fenoménu, jakým je produkce ligandů pro EGF receptor. V tomto směru přináší práce nové poznatky, které rozvíjejí řešenou problematiku. Zjištění, že iRhom2 a proteolyticky inaktivní rhomboid proteázy negativně ovlivňují produkci ligandů EGFR a že iRhom2 může ovlivňovat množství i jiných proteinů, než jen ligandů pro EGFR jsou pak nová a nečekaná. V důsledku tedy diplomová práce přináší více otázek, než na kolik jich odpovídá a otevírá tak pole působnosti pro další výzkum.

Přes výše uvedené připomínky týkající se nedostatků formálního charakteru se domnívám, že předložená práce Bc. Květy Trávníčkové bezezbytku splňuje všechna kritéria kladená na diplomové práce.

Otázky do diskuse:

1. Z výsledkové části se zdá, že se autorka potýkala s problémem kvantifikace studovaných proteinů. Což asi není překvapivé, protože ko-transfekce dvou a někdy i tří plazmidů, následný fluorescenční imunoblot a jeho kvantifikace vnáší řadu proměnných, které mohou ovlivnit konečné výsledky. Vliv může mít i buněčný model HEK293ET exprimující SV40 T-antigen a vnesené plazmidy s počátkem replikace SV40 ori.

K tomuto tématu bych měl tři otázky:

- (i) Mohla by autorka navrhnout systém, kde by se množství studovaných proteinů měřilo bez nutnosti western blotu? Například pomocí metody „dot blot“, nebo ideálně přímo v buněčných lyzátech, např. pomocí exprese studovaného proteinu fúzovaného s luciferázou?
  - (ii) Buňky HEK293 je možno transfekovat s vysokou účinností. Je možné sledovat účinek ektopicky exprimovaného iRhom2 na studované proteiny na endogenní úrovni?
  - (iii) Hladiny exprese studovaných proteinů jsou vztahovány k intenzitě celkového buněčného lyzátu. Nebylo by vhodnější normalizovat fluorescenční signál vůči inertnímu proteinu (loading control) a také analyzovat vzorky v technických duplikátech?
2. V této práci byl použit iRhom2 a jako modelové ligandy EGF a TGF α . Chtěl bych se zeptat, proč byla použita tato kombinace? Proč nebyl použit iRhom1, který je exprimován v mnoha tkáních? Také mi není jasné, proč byly použity výhradně EGF a TGF α . EGF není produkováno iRhom-partnerskou proteázou ADAM17 a TGF α byl popsán jako „iRhom2-independent substrate“. Očekával bych tedy zahrnutí i ligandu, na jehož produkci se podílí jak iRhom2 tak i ADAM17, např. Amphiregulin.

Související otázka: Není možné, že snížení hladiny EGFR ligandů pomocí iRhom2 může být způsobeno zvýšeným transportem na plazmatickou membránu a uvolněním do media? Bylo testováno, zdali ke zvýšenému „sheddingu“ studovaných ligandů dochází?

3. Jedním z limitujících faktorů ve studiu proteinů iRhom, a rhomboid-like proteinů obecně, se zdá být špatná dostupnost a kvalita reagensů, zejména pak protilátek. To se projevuje i na nejasnostech týkající se velikosti endogenního i overexprimovaného iRhom2, která v SDS-PAGE neodpovídá předpovězené molekulové hmotnosti. V diplomové práci je používán iRhom2 s HA epitopem, na C-terminu. Bylo by možné vložit jiný epitop na N-konec či v jeho blízkosti, čímž by se umožnilo sledovat změny v iRhom2 indukované proteolýzou a post-translačními modifikacemi?

Z obrázku 14. B je patrné, že ektopická exprese iRhom2-HA indukuje protein o molekulové hmotnosti cca. 130 kDa, který je detekovatelný iRhom2 protilátkou. Je tento protein také detekovatelný protilátkou proti HA epitopu?

V Praze 10. 9. 2019

Tomáš Vomastek

Mikrobiologický ústav AV ČR
Videňská 1083
Praha-4